

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ampuma-aselain muuttamisesta (HE 11/2016 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Elina Hirttiö, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Jere Lumme, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Ilmari Kosonen, Poliisihallitus
- tullilylitarkastaja Juha Vilkkö, Tulli

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Rajavartiolaitos
- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- Suomen metsästäjäliitto ry
- Asealan Elinkeinonharjoittajat ry
- Asekauppiain Liitto ry
- Suomen Asehistoriallinen seura ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ampuma-aselakia lisäämällä siihen viittaus Euroopan komission antamaan ampuma-aseiden deaktivoitistandardeja ja -tekniikoita koskevaan asetukseen. Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa olisi mahdollista esittää myös Poliisihallitukselle tai muulle kuin luvan haltijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitokselle.

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 8 päivänä huhtikuuta 2016.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2016 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ampuma-aselakiin ehdotetut muutokset

Ehdotettu laki ampuma-aselain muuttamisesta liittyy Euroopan komission joulukuussa 2015 antamaan täytäntöönpanoasetukseen (EU) 2015/2403 deaktivoitistandardeja ja -tekniikoita koskevien yhteisten suuntaviivojen vahvistamisesta sen varmistamiseksi, että deaktivoituneet ampuma-aseet tehdään pysyvästi ampumakelvottomiksi (jäljempänä deaktivoitiasetus). Deaktivoitiasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Jäsenvaltioiden tulee soveltaa deaktivoitiasetusta 8.4.2016 lähtien.

Deaktivoitiasetus sisältää säännöksiä ampuma-aseiden deaktivoinnin luovutuksesta, deaktivoinnin tarkastamisesta ja varmentamisesta, avunantopyynnöistä, deaktivoitujen aseiden merkitsemisestä, täydentävistä toimenpiteistä, deaktivoitujen aseiden siirtämisestä toiseen jäsenvaltioon ja ilmoitusvelvollisuuksista. Deaktivoitiasetus asettaa deaktivoinnille vähimmäisvaatimukset, joten jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön täydentäviä kansallisia toimenpiteitä. Hallituksen esityksessä ampuma-aselakiin (1/1998) ehdotetaan otettavaksi informatiivinen viittaus deaktivoitiasetukseen.

Lisäksi ampuma-aselakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty ase on mahdollista esittää myös Poliisihallitukselle tai muulle kuin luvan haltijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitokselle. Ehdotus joustavoittaa menettelyä yksittäisen aseenhaltijan kannalta, kun kotipaikkasidonnaisuudesta luovutaan. Poliisihallituksen suorittama tarkastus voi olla tarpeen erityisesti silloin, kun tarkastaminen ja tarkastusmerkinnän tekeminen edellyttävät erikoisvälineistöä.

Valiokunta toteaa, että tässä yhteydessä on tarpeellista muuttaa myös hallituksen esitykseen sisältyvät lain 115 §:ää. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi *2 momentti*, jonka perusteella Tulli valvoo, että toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen siirrettävät deaktivoituneet ampuma-aseet ja aseiden osat on merkitty deaktivoitiasetuksen mukaisella merkinnällä ja että deaktivoituneen ampuma-aseen tai aseiden osien mukana on deaktivoitiasetuksen mukainen todistus. Ehdotetun 2 momentin mukainen valvontatehtävä seuraa komission deaktivoitiasetuksesta, kun taas voimassa olevassa pykälässä on kyse ampuma-aselain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta.

Samalla voimassa olevaan 115 §:ään sisältyvä sana tullilaitos ehdotetaan korvattavaksi sanalla Tulli Tullin hallinnosta annetun lain (960/2012) mukaisesti.

Deaktivoitiasetuksen ja ampuma-aselain merkitys puolustusvoimilta hankittujen deaktivoitujen ampuma-aseiden kannalta

Deaktivoitiasetuksen mukaan ampuma-aseiden deaktivoinnin suorittavat julkiset tai yksityiset yksiköt tai henkilöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukainen lupa siihen. Ampuma-aselain 17 §:n mukaisesti ampuma-aselakia ei sovelleta ampuma-aseiden ja aseiden osien korjaamiseen ja muuntamiseen valtion laitoksissa. Myöskään ampuma-asedirektiiviä (91/477/ETY) ja sitä kautta komission deaktivoitiasetusta ei sovelleta muun muassa kansallisen lainsäädännön mukaiseen

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2016 vp

puolustusvoimien aseiden ja ampumatarvikkeiden hankintaan ja hallussapitoon. Ampuma-aselakia ei sovelleta siis puolustusvoimissa tapahtuvaan ampuma-aseiden ja aseiden osien korjaamiseen ja muuntamiseen, mukaan lukien ampuma-aseiden deaktivointi.

Ampuma-aselakia ja komission deaktivointiasetusta sovelletaan kuitenkin puolustusvoimien yksityisiin yhteistyökumppaneihin ja puolustusvoimien ulkopuolisille yksityishenkilöille ja yrityksille luovutettuihin ampuma-aseisiin ja aseiden osiin, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että yksityishenkilöiden ja yritysten hallussa olevien, myös puolustusvoimilta hankittujen deaktivoitujen ampuma-aseiden tulee täyttää ampuma-aselain ja sen nojalla annettujen alemman asteisten säännösten asettamat vaatimukset. Lisäksi yksityishenkilöiden ja yritysten puolustusvoimilta hankittuihin aikaisemmin deaktivoituihin aseisiin sovelletaan deaktivointiasetuksen vaatimuksia, kun asetuksen soveltaminen alkaa 8.4.2016, jos kyseiset deaktivoituvat aseet siirretään toiseen jäsenvaltioon tai saatetaan markkinoille.

Deaktivointiasetuksen soveltamiseen liittyviä näkökohtia

Deaktivointiasetusta ei sovelleta ampuma-aseisiin, jotka on deaktivoitu ennen asetuksen soveltamisen alkamispäivää 8.4.2016, paitsi jos nämä ampuma-aseet siirretään toiseen EU:n jäsenvaltioon tai saatetaan markkinoille. Deaktivointiasetuksen mukaisesti markkinoille saattamista on myös maksuton siirto, vaihto tai vaihtokauppa. Luovuttajalle tai luovutuksensaajalle aiheutuu omistajanvaihdostilanteissa kustannuksia siitä, että aikaisemmin deaktivoitu ampuma-ase tai aseiden osa on esitettävä poliisille tarkastettavaksi. Tarkastuksen yhteydessä maksettavasta maksusta säädetään poliisin suoritteiden maksullisuudesta annetussa sisäministeriön asetuksessa (1484/2015). Lisäksi kustannuksia voi syntyä asesepän toteuttamista deaktivointitoimenpiteistä, jotka ovat tapauskohtaisia.

Edellä todettu koskee myös puolustusvoimilta hankittuja, aikaisempien ohjeiden mukaisesti deaktivoituja ampuma-aseita. Aikaisemmin deaktivoituvat ampuma-aseet eivät välttämättä täytä deaktivointiasetuksessa asetettuja vaatimuksia. Mikäli nämä aikaisemmin deaktivoituvat ampuma-aseet siirretään toiseen jäsenvaltioon tai saatetaan markkinoille myös maksuttoman siirron, vaihdon tai vaihtokaupan välityksellä, sovelletaan niihin deaktivointiasetusta, mikä tarkoittaa sitä, että ne tulee tarkastaa ja merkitä poliisilaitoksen tai Poliisihallituksen toimesta ja niihin tulee mahdollisesti tehdä deaktivointia koskevia toimenpiteitä asesepällä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Poliisihallitus tiedottaa poliisilaitoksia, ase-elinkeinonharjoittajia ja aseharrastajia komission deaktivointiasetuksen mukaisista menettelyistä, mukaan lukien mahdollinen poliisilaitosten ja Poliisihallituksen välinen työnjako ampuma-aseiden tai aseiden osien tarkastamisessa. Lisäksi Poliisihallituksen tulee selvittää aikaisemmin deaktivoitujen ampuma-aseiden mahdolliseen uudelleen deaktivointiin liittyvät kysymykset ja informoida mainittuja tahoja menettelyistä myös näiltä osin.

Hallituksen perustelujen mukaan ampuma-aselakiin ehdotetut muutokset eivät edellytä ampuma-ase-asetuksen (145/1998) muuttamista. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan lisäksi, että Poliisihallitus kumoaa deaktivointia koskevan kansallisen ohjeen (POHADno/2010/27), kun deaktivointiasetuksen soveltaminen alkaa, koska ohje on osittain päällekkäinen ja ristiriitainen de-

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2016 vp

aktivointiasetuksen kanssa. Tarvittaessa deaktivoinnista on mahdollista antaa deaktivointiasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 11/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 112, 112 a, 112 b ja 115 §, sellaisina kuin ne ovat 112 ja 112 a § laissa 601/2001, 112 b § laissa 124/2011 ja 115 § laissa 508/2009, seuraavasti:

112 §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn ase osan esittäminen

Ampuma-aseen tai ase osan hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai ase osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä esitettävä ase tai ase osan poliisilaitokselle tai Poliisihallitukselle. Hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on samalla esitettävä sekä pyydettyäessä luovutettava poliisille.

112 a §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn ase osan siirto ja tuonti Suomeen

Sen, joka siirtää tai tuo Suomeen pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn ase osan, on 30 päivän kuluessa siirrosta tai tuonnista esitettävä ase tai ase osan poliisilaitokselle tai Poliisihallitukselle tarkastusta varten.

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2016 vp

112 b §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen

Ampuma-aseen saa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseensa osan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen. Elinkeinonharjoittajan on annettava pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisestä todistus.

Deaktivoitistandardeja ja -tekniikoita koskevien yhteisten suuntaviivojen vahvistamisesta sen varmistamiseksi, että deaktivoitunut ampuma-aseet tehdään pysyvästi ampumakelvottomiksi annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2015/2403 säädetään henkilöistä ja yksiköistä, joilla on lupa ampuma-aseiden deaktivointiin, ampuma-aseen deaktivointia koskevista teknisistä eritelmistä, deaktivoitun ampuma-aseen merkitsemisestä, tarkastamisesta ja varmentamisesta, jäsenvaltion avunantopyynnöstä deaktivoinnin suorittamiseksi, täydentävistä deaktivoitimenpiteistä sekä deaktivoitujen ampuma-aseiden siirtämisestä Euroopan unionissa.

115 § (Uusi)

Lain noudattamisen valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvoo Poliisihallitus. Rajavartiolaitos ja Tulli valvovat lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

Tulli valvoo, että toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen siirrettävät deaktivoitunut ampuma-aseet ja aseensa osat on merkitty deaktivoitistandardeja ja -tekniikoita koskevien yhteisten suuntaviivojen vahvistamisesta sen varmistamiseksi, että deaktivoitunut ampuma-aseet tehdään pysyvästi ampumakelvottomiksi, annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/2403 mukaisella merkinnällä ja että deaktivoitun ampuma-aseen tai aseensa osan mukana on aseuksen mukainen todistus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 10.3.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Thomas Blomqvist r
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Elsi Katainen kesk

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2016 vp

jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Matti Semi vas
varajäsen Ilkka Kantola sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne